

Mitolojide Elma- Seramik ve Resim Sanatındaki İzdüşümleri

Emet Egemen ASLAN^{1*}

Zuhal ARDA²

¹ Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü, Konya, TÜRKİYE

² Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, Konya, TÜRKİYE

*Sorumlu Yazar

e-posta: emetegemen@hotmail.com

Geliş Tarihi : 22.11.2009

Kabul Tarihi : 14.12.2009

Özet

Elma, yüzyıllar boyunca söylencelerde, sıklıkla görülen meyvelerden biri olma özelliğini taşımaktadır. Bu hikâyeler de elmanın aşk, güzellik, bilgelik, günah, cinsellik, bereket, cazibe, tamamlanma, bütünlük gibi kavramlarla ilişkilendirildiği anlaşılmaktadır. Elma, çok eski tarihlerden beri yetiştirilen bir meyve, bilinen bir tattır. Kaynaklar, elma yetiştiriciliğinin Firavun II. Ramses zamanında bile bulunduğunu, eski Yunanlılar ve Romalılar tarafından ise üretiminin yaygınlaştırıldığını belirtmektedir. Elma Türkler tarafından da erken çağlardan beri tanınmaktadır. Türk masalları “Gökten üç elma düştü, biri bana, biri sana biri de dinleyene...” diye sona erer ayrıca bir çocuk dünyaya geldiğinde, evlilikte, ölümden, ömrü uzatmada, çeşitli hastalıkların tedavisinde, türkülerimizde v.s. yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mitoloji, Seramik, Resim Sanatı, Sanat

Apples in mythology- Its Reflection in Ceramic Art and Painting

Abstract

Apple, over the centuries in myth, often carries the distinction of being one of the fruits are common. It is understood that the apple is associated with these concepts which are love, beauty, wisdom, sin, sexuality, fertility, attraction, integrity in these stories. Apple, a fruit grown since the ancient history and is a familiar taste. Some sources have been defined that Apple cultivation is known since the time of Pharaoh II. Ramses and its production is extended by the ancient Greeks and Romans. Apple is well known by the Turks since early times. Turkish tales come to an end with this sentences “Three apples fell from the sky, one to me, one to you and other listener...” In addition apple is used as a symbole in birth, in marriage, in death, in the life extension, in the treatment of various diseases, in folksongs etc.

Keywords: Mythology, Ceramic, Painting, Art

GİRİŞ

Elma, yüzyıllar boyunca söylencelerde, sıklıkla görülen meyvelerden biri olma özelliğini taşımaktadır. Bu hikâyeler de elmanın aşk, güzellik, bilgelik, günah, cinsellik, bereket, cazibe, tamamlanma, bütünlük gibi kavramlarla ilişkilendirildiği anlaşılmaktadır. Elma, çok eski tarihlerden beri yetiştirilen bir meyve, bilinen bir tattır. Kaynaklar, elma yetiştiriciliğinin Firavun II. Ramses zamanında bile bulunduğunu, eski Yunanlılar ve Romalılar tarafından ise üretiminin yaygınlaştırıldığını belirtmektedir. Elma Türkler tarafından da erken çağlardan beri tanınmaktadır. Türk masalları “Gökten üç elma düştü, biri bana, biri sana biri de dinleyene...” diye sona erer. Ayrıca bir çocuk dünyaya geldiğinde, evlilikte, ölümden, ömrü uzatmada, çeşitli hastalıkların tedavisinde, türkülerimizde v.s. yer almaktadır.

Yunan mitolojisinde görülen, Hesperid’lerin gözettiği tanrıların bahçesinde yetiştiği anlatılan altın elmalar, aşk, güzellik, bilgelik, günah, cinsellik, bereket, cazibe, tamamlanma, bütünlük gibi kavramlar çerçevesinde anlamlandırılabilir de asıl sembolize ettiği kavram *ölümsüzlüktür*. Dolayısıyla mitoslarda altın elma onu koparan ölümlüye ölümsüzlük veren bir meyve olarak karşımıza çıkmaktadır [1].

Yunan mitolojisinde Altın Elmaların yetiştirilmesi, bir mitosla anlatılır. Zeus ve Hera’nın düğünü Yunan mitolojisinde *Hieros Gamos*, yani *Kutsal Düğün* olarak geçmektedir. Mitosta bu düğünün Hesperidler’in dünyanın batı ucundaki bahçesinde gerçekleştiği anlatılmaktadır. Düğünde Gaia, Hera’ya hediye olarak altın elmaları “bir başka söylentiye göre doğurganlık sembolü olan narları”(Cömert 2006, 35) verir. Hera daha sonra Hesperidler’in bahçesine bu elmaları diker. Ölümsüzlük veren bu altın elmalar Hesperidler’in yanında bir ejder tarafından korunmaktadır [1,2].

Altın elmalar Yunan mitolojisinde başlıca **Atalante**, Herakles’in on birinci görevi olarak bilinen **Hesperidler Bahçelerinin Altın Elması** ve **Paris’in Yargısı** mitoslarında önemli bir yere sahiptir.

Atalante Mitosu’na göre Melanion adında bir genç, İasos’un Artemis’i simgeleyen cesur ve kabına sığmaz avcı kızı Atalante’yle evlenmek ister. Ancak kız ona talip olanlara bir şart koşar, bu şartta göre evlenmek isteyen kişi Atalante ile yarışması gerekmektedir. Yarışı kaybederse yaşamı Atalante’nin kargısıyla son bulur. Tüm bu olacakları bilen Melanion yanına üç altın elma alır ve Atalante ile mücadeleye başlar. Can’a göre Aphrodite, dikkatini çeken Melanion’a Hesperidler’in bekçilik etti-

ği tanrıların bahçesinden üç altın elmayı koparıp verir. Ancak Erhat bu elmaların nereden geldiğine dair kesin bir yargıya ulaşmaz. Ona göre elmalar ya Aphrodite'nin Kıbrıs'taki tapınağından ya da Hesperidler'in bahçesinden gelmiştir. Koşu yarışında Melanion Atalante'ye tam yakalanmak üzereyken bir altın elmayı yere bırakır ve mesafeyi açar. Buna elindeki tüm elmalar bitene kadar devam eder. Atalante'nin güzellikleriyle başını döndüren altın elmaları toplaması ona yarışı kaybettirir. Mitosun sonunda Melanion, Atalante'yi eş olarak alır [1,3].

Pek çok sanatçının ilgisini çeken Atalante Mitosu, sanatçıların çalışmalarına bu mitosun konu etmesine neden olur. Mitos, öncelikle sanatçıların ve sonra yaşadıkları dönemin sanat anlayışına göre yeniden şekillenir. Rene Guido'nun Atalante ve Hippomenes (Melanion) adlı çalışması mitosun en başarılı görsel anlatımının yapıldığı örneklerden birini teşkil eder.

Eserde biri erkek ve diğeri kadın olmak üzere iki çıplak figür betimlenmektedir. Sağda ayakta, hareketli bir duruş sergileyen, neredeyse cepheden betimlenen atletik görünümlü erkek figürün sol ayağı öndedir ve vücudun tüm ağırlığını taşımaktadır. Geriye doğru uzanan sağ ayağı ise oldukça gergindir ve yere temas etmez. Figürün sol kolu dirsekten geriye doğru kırılır. Sağ kolu ise tıpkı sağ ayağı gibi geriye gergin bir biçimde uzanmaktadır. Elin duruşu dikkat çekicidir. Vücut hareketi sağa doğru olan figürün, baş hareketi geriye doğru yani soladır. Figür, kadın figüre bakmaktadır. Kadın figür ise çalışmanın sol tarafında yer alır ve hareketi yine aynı yönedir. Figürün tüm ağırlığını taşıyan dizden kırılan sağ ayağı önde ve sol ayağı geriye gergin uzanır ve vücudun dengesini sağlamaktadır. Sağ eliyle yere uzanan ve elma alırken betimlenen figür, sol elinde bir elma tutmaktadır. Çıplak betimlenen figürlerin cinsel bölgeleri uçuşan bir kumaş parçasıyla örtülüdür. Oldukça dinamik bir kompozisyona sahip olan çalışmada figürler birbirlerinden bağımsız farklı yönlerde hareket halinde betimlense de, oldukça inceleklilikli bir yaklaşımla figürler yapısal açıdan birbirleriyle ilişkilendirilmektedir. Erkek figürün hareket yönünün aksine olan bakış yönü, kadın figürün hareketine işaret eder durumda kurgulanan bu devinim, uçuşan kumaş parçasıyla desteklenerek kompozisyon güçlendirilmektedir. Çalışmada figür oldukça detaylı inceleklilikli ve aydınlıkken, fon oldukça yalın ve karanlıktır. Bu zıtlık genel yapıyla uyum içindedir.

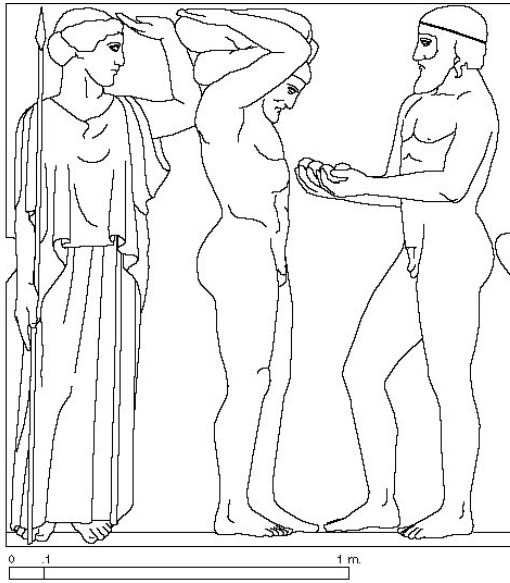
Resim 1: Atalante ve Hippomenes (Melanion), Rene Guido, 1615-1625, (206x297)cm, Galleria Nazionale di Capodimonte, Naples, Italy (<http://www.mlahanas.de/Greeks/Mythology/Atalanta.html>), (23.06.2009)

Resim 1'de görülen çalışmada yer alan erkek figürün Melanion, kadın figürün ise Atalante olduğu anlaşılmaktadır. Mitosta anlatılan kovalamaca da Melanionun Aphrodite'den aldığı altın elmayı yere bıraktığı ve Atalante'nin yerden aldığı an resimsel bir anlatımla ifade edilir. Resim 2'deki Pierre Paul Rubens'in *Hippomenes (Melanion) ve Atalante* adlı çalışması, mitosun konu edildiği bir başka dikkat çekici çalışmadır.

Resim 2: Hippomenes (Melanion) ve Atalante, Rubens Pierre Paul, 1636 (www.galatea.univ-tlse2.fr) (23.06.2009)

Bir başka mitosta bir delilik halinde karısı ve çocuklarını öldüren Herakles'e Güneş Tanrısı Apollon, kâhini Pythia aracılığı ile 12 yıl boyunca kral Eurystheos'a hizmet ettiği takdirde bu günahının affedileceğini ve ölümsüz olacağını bildirir. Eurystheos, hizmetine giren Herakles'in kendisini tahtından indireceğinden korkar ve yapılması neredeyse imkânsız görevler vererek onu ölüme gönderir. Bu görevlerden on birincisi de *Hesperid'ler Bahçelerinin Altın Elması*'nin alınmasıdır. Mitosa göre dünyanın öbür ucunda, güneşin battığı yerdeki Hesperidler'in bahçesinden altın elmaları almak hiç de kolay değildir. Herakles'in yoluna bir ejderha ve gök kubbeyi başının üstünde taşımakla cezalandırılmış Atlas çıkar. Atlas altın elmaları Herakles için alabileceğini söyler, tek şartı bu süre içinde gök kubbeyi Herakles'in taşımasıdır. Herakles Atlasın yükünü alır. Bir süre sonra elmalarla dönen Atlas onları krala kendisinin götüreceğini söyler. Oyuna gelen Herakles bu durumdan zekice bir çözümlerle kurtulur; başının üzerindeki yastığı düzeltmek için gök kubbeyi kısa bir süre taşımaya Atlası ikna eder ve Atlasın elindeki elmaları alıp, onu oracıkta bırakır [1,3,2].

Resim 3: Olympia Zeus Tapınağı (Metop), (1.60 m × 1.42 m), M.Ö. 460, Archaeological Museum, Olympia, Greece. (www.perseus.tufts.edu, www.britannica.com) (12.08.2009)

Heracles'in 11. görevinin anlatıldığı en güzel antik örneklerden biri MÖ. 5. yy. la tarihlenen Olympia Zeus Tapınağı'nın metopundaki kabartma parçasıdır. Kabartmada biri kadın diğer ikisi erkek toplam üç figür görülmektedir. Kabartma parçasının en solunda cepheden betimlenmiş giyimli bir kadın figürü yer almaktadır. Kadın cepheden betimlenmişse de başı sağa bakmakta ve profildedir. Figür sağ elinde vücuduna paralel ve yapışık bir kargı taşırken, sol eli ise dirsekten kırılmış ve yukarıya kaldırılmış betimlenmektedir. El bilekten bükülmüş bir şey taşıyor gibidir. Kadın figürün hemen yanında arkası dönük profilden betimlenmiş çıplak yetişkin bir erkek figürü yer almaktadır. Atletik bir görünüme sahip olan fi-

gürün her iki kolu da yukarıya kaldırılarak dirsekten kırılmıştır. Figür omuzları üzerinde sanki bir şey taşıyor gibidir. Bu figürün hemen önündeki yüzü kendisine dönük bir başka yetişkin erkek figürü yer almaktadır. Üçte iki görünümündeki bu figürün sağ ayağı önde ve tüm ağırlığını taşıyan sol ayağı ise geridedir. İki kolu dirsekten kırılmış görünen figür, avuçlarında tuttuğu bir şeyleri diğer erkek figüre uzatmaktadır.

Hesperid'lerin Bahçesi mitosunda Atlasın ölümsüzlük veren altın elmaları koparıp geçici olarak dünyayı taşıyan Heracles'e getirdiği sahne metop parçasında anlatılmaktadır. Kargısından anlaşılacağı gibi kadın figür Athena'dır ve Atlas elmaları koparmaya gittiğinde Heracles'e gök kubbeyi taşımasında yardım etmektedir.

Altın Elmaların geçtiği son mitos ise Yunan mitolojisinde önemli bir yere sahip *Parisın Yargısı Mitosu*'dur ve bize ilk güzellik yarışmasını anlatır. Mitosa göre Peleus ve Thetis'in Olympos'taki düğünlerine, anlaşmazlık ve nifak sembolü Eris dışında tüm tanrı ve tanrıçalar davetlidir. Bu duruma sinirlenen Eris düğüne gider ve nifak sokmak için *en güzeline* yazılı altın elmayı masaya bırakır.

Zeus güzelliklerinden emin üç tanrıçanın hangisine altın elmayı vereceğini bilemez, Zeus ne karısı ve kardeşi Hera'yı, ne kızı Athena'yı, ne de Aphrodite'yi kırmak istemez. Bu seçimi güvendiği, İda dağında çobanlık yapan bir ölümlünün, Troia Kralı Priamos'un oğlu Paris'in yapacağını söyler. Zeus üzerinde en güzeline yazılı elmayı alır ve haberci tanrı Hermes'e verir. Hermes'i üç tanrıçayı alıp İda dağındaki Paris'e götürmekle görevlendirir. Paris'in görevi ise en güzel olduğunu düşündüğü tanrıçaya elmayı vermektir. İda dağına geldiklerinde her bir tanrıça Paris'e kendilerini seçtiği takdirde verecekleri hediyelerini anlatır. Hera Asya krallığını, Athena sonsuz akıl ve başarı vaat eder. Tanrıçaların güzelliklerinden ve vaat-

lerinden gözleri kamaşan Paris'in ancak hediyelerden bir tanesi ilgisini çeker: o da Aphrodite'ninkidir. Aphrodite Paris'e Sparta'lı Helena'nın aşkını vaat etmiştir. Bu hediye karşısında kayıtsız kalamayan Paris birbirinden güzel üç tanrıça arasından elmayı Aphrodite'ye verir. Mitosun devamında Aphrodite'nin hediyesinin tarih sayfalarında Troia savaşının başlamasına neden olduğu anlaşılmaktadır [1,3,2]

Resim 5'de MÖ.400-440 lara tarihlenen Berlin Ressamı tarafından resimlenen kylix üzerinde mitosun fark-

lı bir yorumu görülmektedir. Peter Paul Rubens'in Resim 6'da ve Renoie Pierre- Auguste'nin Resim 7'deki çalışmaları mitosun konu edinildiği dikkat çeken örneklerden sadece ikisidir.

Resim 4'teki Meidias Ressamı'nın imzaladığı MÖ. 5.yy.la tarihlenen hydrianın gövdesindeki bantta mitosun karar sonrası sahnesi kırmızı figür tekniği ile betimlenir.

Aslan postu üzerinde oturan çıplak betimlenmiş genç bir erkek figür, sağ elinde tuttuğu bir sopaya yaslanmakta ve sol eliyle oturduğu aslan postunun bir ucunu tutmakta-

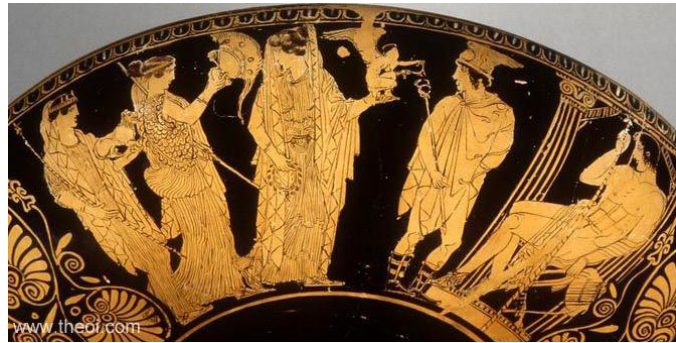
Resim 4: Meidias Ressamı, Hydria, M.Ö. 400-410 (h: 52.1 cm), Kırmızı Figür Tekniği, Londra British Museum (www.beazley.ox.ac.uk/) (29.07.2009)

Resim 4 Detay

Resim 4 Detay

Resim 5 Detay

Resim 5: Parisin Yargısı, Berlin Ressamı, Kylix, M.Ö. 440, Antikenmuseen, Germany, (www.theoi.com/image/K4.5Hera.jpg) (12.06.2009)

dır. Figürün hemen önünde cepheden görünen ve başı fiğüre dönük giyimli, genç bir kadın figürü ayakta durmaktadır. Figür oldukça kadınsı bir duruş sergilemektedir. Bu kadın figürün arkasında bir ağaca boylu boyunca sarılmış yılan ve onun arkasında da biri yetişkin diğeri genç iki kadın figürü daha yer almaktadır. Öndeki kadın figürü oldukça görkemli bir giysi içindedir. Diğer figürde giyimlidir ve bu figürün diğerine göre daha genç olduğu anlaşılmaktadır. Her iki kadın figürünün oturan erkek figüre yönelerek kollarını ona doğru uzattığı görülmektedir. Oturan genç erkek figürün arkasında üç kadını ve oturan erkek figürü izleyen bir erkek figür dikkat çekmektedir. Ayakta duran çıplak betimlenmiş figürün omuzlarından bir pelerin sarkmaktadır.

Mitosa göre, kırmızı figür tekniği ile resimlenmiş sahnede oturan figür Paris'tir. Hemen arkasında yer alan pelerinli erkek figür ise tanrıçaları İda Dağı'na getiren Hermes olmalıdır. Paris'in hemen önünde kendinden emin, zaferini kutlayan kadınsı duruşu ile Aphrodite, telaş ve heyecan içinde betimlenen diğer iki kadından önde olanı Hera arkadaki ise Athena'dır.

Resim 6: Paris'in Yargısı, Peter Paul Rubens, 1636
National Gallery, London,
(schools-wikipedia.org/images/18/1825.jpg) (15.06.2009)

Resim 7: Parisin Yargısı Pierre-Auguste Renoir,
Phillips Memorial Gallery, France
(www.art-wallpaper.com) (12.06.2009)

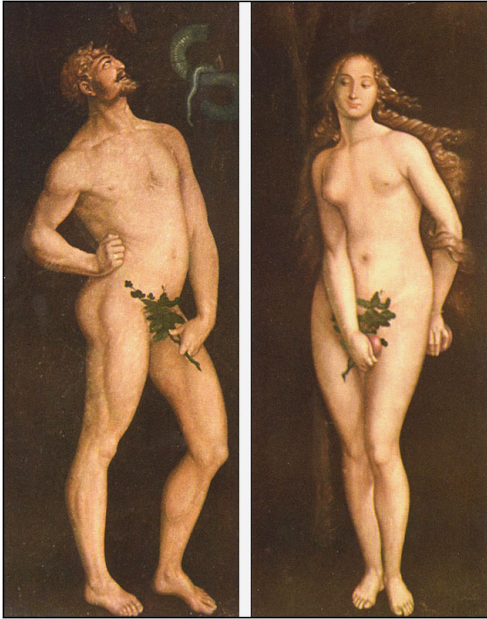
Yaratılışla ilgili dini inançlar ve efsanelerin de resim sanatına yansıdığı görülmektedir. Müslümanların inancına göre, Âdem, yaratılmış ilk insan ve ilk peygamberdir. Kuran dışı anlatımlarda (kıssa) ilk insanın yaratılışı, mitolojik bir hâle sokulmuştur. İlk iki insanın yaratılışlarından sonra cennete girişleri Kuran'da şöyle anlatılır: “*Ve şöyle demiştik: Ey Âdem, sen ve eşin cennette kalın. Orada istediğiniz yerden bol bol yeyin. Yalnız şu ağaca yaklaşmayın. Yoksa ikiniz de kendinize zulmedenlerden olursunuz*” (Kuran, el-Bakara, 2/35; el-A'raf, 7/19).

İslam Dini'nde Âdem'in (insanlığın) çamurdan yaratıldığı, Allah'ın ona ruhundan ruh üfleyerek canlandırdığı ve bilinç sahibi yaptığı belirtilmektedir. Allah, meleklerin ona karşı secde etmesini ister, fakat İblis kibrinden ötürü ona secde etmez. Kibrinden ve itaatsizliğinden dolayı İblis Cennet'ten kovulur. Kıssanın devamında Âdem'e bir eş olarak ilk kadın olan Havva'nın yaratıldığı belirtilir. Daha sonra Âdem ve Havva'nın Cennet'te kendilerine yasaklanmış bir ağaçtan, İblis'in onlara yalan söyleyip kandırması üzerine meyve yedikleri anlatılır. Bu meyvenin elma, ayva, buğday olup olmadığı kesin belli değildir. Ancak hikâyenin devamında Adem ile Havva'nın, Allah'ın emrini unutarak yasak meyveyi yediği anlaşılır. Mitolojide özellikle bu öyküyü anlatan resimlerde yasak meyve, elma olarak resmedilmiştir (www.wikipedia.com), (12.06.2009).

Tevrat'ta, Musevi inancına göre Âdem, yaratılışın altıncı gününde topraktan, Havva'da onun kaburga kemiğinden yaratıldığı anlatılır. Kitaba göre cennette nitelikleri belirlenen iki ağaç vardı. Bunlardan biri "Hayat Ağacı", diğeri ise Âdem ile eşine yasaklanan "İyilik ve Kötülüğü Bilmeye Ağacı". Bu ağacın meyvesinden yemenin cezası ölüm olduğu Tevrat'ta bildirilmektedir; "Şimdi elini uzatmasın ve hayat ağacından almasın ve yemesin ve ebediyen yaşamasın" denilerek hayat ağacının ölümsüzlük bahsetme niteliğine işaret edilir. Şeytan insanın ebediliğine karşı olduğu için, Âdem'in hayat ağacına yaklaşmasına engel olmuş, fakat ölümsüzlük verir diye aldatarak bilgi ağacından yedirmiş ve bu nedenle de Âdem, eşi ve onlara bağlı olarak insan nesli ölümlü kılınmıştır [2].

İncil'de Hıristiyanlık inancına göre ise cennetteki bu yasak ağaçtan kastedilen Âdem ile Havva'nın birbirine cinsel yönden yakınlaşmasıdır. Hatta Hıristiyanlıkta bu yüzden evlenmeme ibadet ve sevap sayılır. Diğer yandan kiliseler, ilk insanın işlediği bu suçun, kıyamete kadar doğan her yeni çocuğa geçtiğini, onların da günahkâr olarak doğduklarını, ancak vaftiz edilmek suretiyle cehennemlik olmaktan kurtulabileceklerini öne sürer [2].

Üç büyük dinde yasak meyve ile ilgili bilgiden sonra Adem ile Havva, yaratılış öyküsü ve yasak meyve "elma" ile ilgili resim sanatına yansıyan resimlere göz atmakta yarar var.

Resim 8: Hans Baldung Grien,Adem ile Havva, 1525, 208x83 cm, Ahşap Üzerine Y.B. (www.wikipedia.com), (12.06.2009)

Resim 8'de görülen Alman Ressam Hans Baldung'in "Adem ile Havva" isimli çalışmasında Havva yasak elmayı elinde suçlu bir şekilde saklarken görülmekte, şeytan ise yılan şeklinde betimlenmektedir.

Resim 9: Lucas Cranach, *Adam and Eve*, 1526, oil on panel, Courtauld Institute of Art Gallery, (www.wikipedia.com), (12.06.2009)

Lucas Cranach, 1472-1553 tarihler arasında yaşamış Rönesans ressamıdır. Resimlerinde dini ve mitolojik konulara yer vermiştir. Resimde 9'da Adem ile Havva Cennetten kovulmalarına sebep olan yasak elmayı koparıırken görülmektedir. Cennet tasviri burada hayvanlarında bulunduğu bir kompozisyonla verilmiştir. Şeytan yine yılan şeklinde resmedilmiştir.

Resim 10: Charles Joseph Natoire, Cennetten Kovuluş,(www.wikipedia.com), (12.06.2009)

Natoire, Fransız ressamı olarak resimlerinde daha çok mitolojik öykülere yer verir. Cennetten Kovuluş isimli Resim 10'da görülen çalışmasında Adem ve Havva çok üzgün olarak resmedilmiştir. Adem af dilemekte, affedilmeleri için Tanrı'ya yalvarmaktadır, Havva ise ağlamaktadır. Yılan şeklindeki şeytan'da onları kandırdıktan sonra kaçmaktadır (www.wikipedia.com) (12.06.2009).

Resim 11: Rubens, “Adem ile Havva” ,(www.wikipedia.com),(12.06.2009)

Barok tarzında eserler veren Peter Paul Rubens, mitolojik konuları sıkça işleyen Ünlü bir Flaman Ressamıdır. Resimde, Tevrat'ta geçen İyiliği ve Kötülüğü Bilme Ağacı ortada, ağacın üzerindeki şeytan, yılan kuyruklu ve aşkın simgesi Eros başlıdır. Havva sol kolunu uzatmış, şeytandan günah elmasını alırken Adem ise Havva'yı engellemek ister gibi betimlenmiştir.

Resim 12: Falname adlı kitapta yer alan “Adem ile Havva'nın cennetten kovuluşu”nu simgeleyen minyatür (http://www.hafif.org/yazi/falname), (12.06.2009)

Türk Mitolojisinde Adem ile Havva – Cennetten Kovuluş mitosu sadece minyatürlerde işlenmiştir. Türk Mitolojisinde Adem ile Havva'nın Cennetten Kovuluşu anlatan Falname'deki minyatür görülmektedir (Resim 12).

Türklerle ait bir başka mitosunda ise “Kızılelma” olarak betimlenen şey, Türklerin Orta Asya ‘daki yurtlarını terk ettikten sonra, varmak istedikleri yeni hedefdir. Bu sebeple de, hep Kızılelma’yı bulmak için, Kızılelma’ya doğru göçler ve seferler düzenlemişlerdir. Kızılelma, hayali olmakla beraber, aslında bir “amacı”, bir “hedefi” temsil etmektedir. Kızılelma, bağımsız, bereketli topraklarda, mutlu yaşamak üzere varılmak istenen bir hedefdir. Hatta Osmanlılar, “İstanbul, Viyana ve Roma’ya” Kızıl Elma demişlerdir. Türklerde akıncıların bir şehre girdi mi nereye gittiklerini bilmedikleri için birbirlerine “kızıl elma’da buluşalım” dedikleri rivayet edilmektedir. Kızılelma diğer bir tabirle güneştir. Güneşin doğduğu yerde doğan Türkler, hep güneşin battığı yere doğru göçmüştür. Hep o güneşi hedefleyerek yürümüşlerdir. Kızılelma, başlangıçta, Oğuzların hazar kağanının ipek çadırının üzerinde hâkimiyetin ifadesi olarak bulunan altıntop (Kızılelma) ele geçirmeyi ülkü edinmeleriyle doğmuştur. “Kızıl elma” ele geçirildikten sonra, kızıl elma deyimi bir motivasyon kaynağı olarak kabul edilmiş ve “fethedilecek yerin fethedilme sebebi” olarak beyinlere işlenmiştir. Ulaşıldıkça uzaklaşan bir hayaldir kızıl elma ve varlığa, eylemlere bir sebep olarak kabul edilebilir (www. forumtürkiye.com, kızıl elma(almila) ,(12.06.2009).

SONUÇ

Gerek Antik dönemde gerekse Rönesans’da sanatçılar ve zanaatçılar, çeşitli milletlerin mitolojisinde yer alan mitosları ve mitolojik karakterleri eserlerine yansıtmaya yoluna gitmişlerdir. Kimi zaman bu mitoslar duvarın, tuvalin ya da bir vazanın üzerine resmedilir, kimi zaman da taş bir bloktan ete kemiğe büründürülür ya da mimari bir yapının yüzeyinde kabartmalara dönüştürülür. İnsanın ve dünyanın var oluşundan itibaren hikâyelendirilen mitoslar, üretildiği dönemde, birçok milletin resim ve heykel sanatında yaygın olarak işlenir. Bu dönemde sanatçılar Antik dünyaya yönelmiş, dönemin sanat eserlerini inceleyerek ve araştırarak *güzellik ve uyumu* yakalamaya çalışmışlardır.

Yunan kültürünün bir ürünü olan bu üç mitos Antik Dönem vazo ressamlarının yanı sıra Rönesans ressamlarının da ilgisini çeker. Dolayısıyla mitoslar söylenceden çıkar ve görsel bir anlatıma dönüşür ve önemli bir sembol olarak karşımıza çıkan altın elma sanatçıların görsel anlatımlarında yerini alır.

Resim Sanatında en çok konu edilen dini ve mitolojik konulardan biri de yaratılış öyküsüdür. Üç büyük dinde, ilk insanın yaratılışı birbirine benzer şekilde anlatılmıştır. Adem ile Havva’nın cennetten kovulmalarına sebep olan yasak meyveyi yemeleri, zamanla efsaneye dönüşmüş ve birçok ressamın tuvalinde yeniden canlandırılmıştır. Genellikle Rönesans ve Barok sanatçıları tarafından rağbet edilen yaratılış öyküsü, birçok sanatçı tarafından resmedilmiş ve cennetin yasak meyvesi da bu resimlerde elma olarak sıkça görüntülenmiştir.

Masallarda, türkülerde ve efsanelerde gizemli ve çekici bir meyve olarak anlatılan elma, tarih boyunca birçok ülkenin sanatında görsel olarak da sıkça başvurulan önemli bir obje olarak yerini korumaktadır.

KAYNAKLAR

- [1] Erhat 2004, Erhat, Azra. 2004, *Mitoloji Sözlüğü*, İmge Kitabevi
- [2] Cömert 2006, Cömert, Bedrettin.2006, *Mitoloji ve İkonografi*, Ankara Ayraç Yayınevi
- [3] Can 1997, Can, Şefik.1997, *Klasik Yunan Mitolojisi*, İnkılâp Kitabevi
- [4] Gombrich 1992, Gombrich, Ernst Hans.1992, *Sanatın Öyküsü*, Remzi Kitabevi
- [5] Saltuk 1993, Saltuk, Secda. 1993, *Arkeoloji Sözlüğü*, İnkılâp Kitabevi
- [6] Tansuğ 1992, Tansuğ, Sezer. 1992, *Resim Sanatının Tarihi*, Remzi Kitabevi

Elektronik Kaynaklar

- www.art-wallpaper.com
www.schools-wikipedia.org/images/18/1825.jpg
www.theoi.com/image/K4.5Hera.jpg
www.beazley.ox.ac.uk
www.perseus.tufts.edu
www.britannica.com
 Suite. Chicago: 2008
www.vikipedi.com
www.Wikipedia.com, Cennetten Kovuluş, Adem ile Havva, Yasak Elma, Peter Paul Rubens, Charles Joseph Natoire, Lucas Cranach, Hans Baldung Grien
 (www. forumtürkiye.com, kızıl elma(almila)